

RIIGIKOHUS

Avaldatud veebilehel *Riigikohus* (<https://www.riigikohus.ee>)

Avaleht > Riigikohus: kustutatud karistusi võib arvestada vahistamisel ja tingimisi vabastamisel

Riigikohus: kustutatud karistusi võib arvestada vahistamisel ja tingimisi vabastamisel

15. veebruar 2023

Riigikohus otsustas muuta oma varasemat praktikat, lubades kuriteos kahtlustatavate vahistamisel ja süüdimõistetute ennetähtaegsel vanglast vabastamisel arvestada ka nende arhiveeritud karistusi.

Kohtus arutusel olnud juhtum puudutas Sergei Lalinit, kellele mõisteti 2015. aastal tapmise eest kümneaastane vangistus. Maa- ja ringkonnakohus leidsid mullu, et Lalinit pole võimalik karistusest tingimisi enne tähtaega vabastada, kuna vabaduses võib ta suure tõenäosusega jätkata kuritegude toimepanemist.

Riigikohtu kriminaalkolleegium nõustus täna avaldatud määruses selle järeldusega, kuid selgitas täiendavalt arhiveeritud karistuste kasutamise võimalusi kohtupidamisel. Aastaid tagasi oli kolleegium asunud seisukohale, et kohus ei saa vahistamisel või ennetähtaegsel vabastamisel arhiveeritud karistusi arvesse võtta, aga nüüd otsustati seda seisukohta muuta.

Kolleegium tõi välja, et näiteks vanglateenistusele on antud seadusega õigus saada karistusregistri arhiivist andmeid süüdimõistetu kuritegelike riskide hindamiseks. Vangla peab esitama ka kohtule kinnipeetava enne tähtaega vabastamise otsustamiseks iseloomustuse, kus antakse hinnang tema ohtlikkusele ja uute kuritegude toimepanemise tõenäosusele. Ebaloogiline on olukord, kus vangla võib ja lausa peab kinnipeetava riskide hindamisel arhiivi andmeid kasutama, aga kohus seda teha ei tohi.

Riigikohus märkis, et seaduse järgi peab kohus tingimisi vabastamise otsustamisel arvestama süüdlase isikut ja tema varasemat elukäiku. Seda on aga väga keeruline teha, kui kustutatud karistused jäetakse kõrvale. Varem toime pandud kuritegude arv, iseloom, raskus ja nendest möödunud aeg on üks peamisi lähtepunkte uute kuritegude ohu hindamisel. Näiteks kui praeguses asjas jätta kustutatud karistused arvestamata, siis tuleks väita, et Sergei Lalin viibib vanglas esimest korda ja on varem karistamata. Ent tegelikult on teda kriminaalkorras karistatud juba üheksal juhul ja vanglas viibib ta neljandat korda.

Kolleegium leidis, et sarnaselt ennetähtaegsele vabastamisele on kohtul võimalik kustutatud karistusi arvestada ka kuriteos kahtlustatava või süüdistatava vahistamisel, kuna sealgi on see info oluline, hindamaks uute kuritegude toimepanemise ja võimaliku põgenemise riski.

Samas rõhutas Riigikohus, et arhiivandmete kasutamisel on siiski tähtis silmas pidada varasematest kuritegudest möödunud aega ning seda, kas teod on kuidagi omavahel seotud ja moodustavad käitumismustri. Mida kauem on inimene vahepeal õiguskaualelt elanud ja mida erinevamad on toime pandud kuriteod, seda väiksem on varasemate tegude kaal uue kohtuasja lahendamisel.

Riigikohtu määrusegasaab tutvuda siin[1].

Arno Põder
pressiesindaja
Riigikohus
arno [dot] poder@riigikohus [dot] ee

Allikas URL: <https://www.riigikohus.ee/et/uudiste-arhiiv/riigikohus-kustutatud-karistusi-voib-arvestada-vahistamisel-ja-tingimisi-vabastamisel>

Lingid

[1] <https://www.riigikohus.ee/et/lahendid?asjaNr=1-15-1446/76>